

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ : ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา
โดย : นางสาวศิริกุล ลือภักดีไกร
ชื่อปริญญา : พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
วิชาเอก : การจัดการการพัฒนาสังคม
ปีการศึกษา : 2540

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากเหตุการณ์เรียกร้องทางการเมืองพฤษภาคมปี 2535 ซึ่งผู้ศึกษามีความสนใจว่า ปัจจัยใดที่ทำให้ประชาชนหลายสาขาอาชีพ เข้าร่วมทางการเมืองในเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างสูงแล้วกลับลดบทบาทลงในเวลาต่อมา โดยในการวิจัยครั้งนี้เป็นความพยายามใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนี้ยังได้นำสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมและความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองมาหาความสัมพันธ์กันเพื่อขยายขอบข่ายในการอภิปรายผล ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาตัวชี้วัดและข้อคำถามต่าง ๆ ได้แบ่งระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 8 ระดับ เพื่อใช้ในการศึกษา หน่วยในการวิเคราะห์ประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอนแบบเจาะจงกลุ่มอาชีพและแบ่งสัดส่วนเท่ากัน เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 413 คน ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอประทาย อำเภอบัวใหญ่ และอำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา การเก็บข้อมูลทำโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ และใช้สถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่า T-test และค่า F-test โดยมีสมมุติฐานดังนี้

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

- 1.1 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
- 1.2 ประชาชนที่มีเพศต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
- 1.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันจะเข้าร่วมทางการเมืองต่างกัน
- 1.4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะเข้าร่วมทางการเมืองต่างกัน
- 1.5 ประชาชนที่อาศัยในเขตเมืองจะเข้าร่วมทางการเมืองต่างจาก

ประชาชนในชนบท

1.3 ประชาชนที่มีอายุมากกว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่า

ผู้ที่มีอายุน้อย

1.4 ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะเข้ามีส่วนร่วมทาง

การเมืองมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี

1.5 ประชาชนที่อาศัยในเขตเมืองจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่า

ประชาชนในชนบท

2. ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการศึกษา พบว่า สอดรับสมมติฐานที่ 1 , 1.1 , 1.3 และ 2 ส่วนสมมติฐานอื่น ๆ นั้นพบว่า มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่เป็นไปในทิศทางที่กำหนดไว้กล่าวคือ ประชาชนอาชีพครู อาจารย์มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าแพทย์ พยาบาล ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมลงไป มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมถึงอนุปริญญา และประชาชนที่อาศัยในเขตชนบทมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่อยู่ในเขตเมือง

ในการศึกษาสภาพภาพเศรษฐกิจและสังคมกับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง พบว่า อาชีพ, อายุ, การศึกษา, เขตที่อยู่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง โดยอาชีพเกษตรกร กรรมกร แรงงานรับจ้าง , อายุ 41 ปีขึ้นไป, การศึกษาระดับประถมศึกษา ลงไป เมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรเดียวกันแล้วพบว่า มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง สูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพสูง และเมื่อผู้ศึกษาได้นำไปหาความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่าง ๆ แล้วพบว่า มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมองค์กรทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญ

ผลของการศึกษารั้งนี้ มีข้อค้นพบแตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมาโดยเฉพาะ ประชาชนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง แต่การศึกษารั้งนี้ผู้ที่มีสถานภาพเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่า ที่เป็นเช่นนี้เพราะประชาชนที่อยู่ในกลุ่มดังกล่าว มีประสบการณ์เข้าร่วมองค์กรทางสังคมที่ผ่านการต่อสู้เรียกร้องทางการเมืองมาโดยตลอด ทำให้มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงขึ้นและเข้าร่วมทางการเมืองสูงขึ้น

อย่างไรก็ตามสิ่งที่พึงสังเกตอีกประการก็คือ การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้มีรูปแบบตามวัฒนธรรมตะวันตกที่มีพฤติกรรมแบบเปิดเผย แต่พฤติกรรมของคนไทยในชนบทมีพฤติกรรมแบบปกปิด ทำให้เป็นข้อด้อยของการวิจัยเชิงปริมาณที่ไม่สามารถหาคำตอบพฤติกรรมทางการเมืองของไทยที่เป็นแบบปกปิดได้ ทำให้ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา

ดังนั้นในการศึกษารั้งต่อไปควรมีการศึกษาในตัวแปรการเข้าร่วมองค์การทางสังคมกับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยใช่วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการศึกษารั้งนี้มีข้อค้นพบที่สำคัญคือ ประสิทธิภาพและการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนในการเข้าสนับสนุนหรือรวมกลุ่มในการเรียกร้องสิทธิของตนเองทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจบทบาทของตนเองในระบอบประชาธิปไตยและข้อค้นพบดังกล่าวมีข้อเสนอแนะในทางนโยบายของรัฐคือ รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวเป็นองค์กรทางการเมือง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการได้รับการตอบสนองในทางการเมืองของประชาชนซึ่งจะเป็นการพัฒนาทางการเมืองของไทยต่อไป